

Notat

Saksnr.: 10/386

Lovanvendelse: diskrimineringsloven § 4

Dato:

OMBUDETS UTTALELSE

Sakens bakgrunn

Framstillingen av sakens bakgrunn bygger på partenes skriftlige redegjørelser til ombudet.

Saken gjelder spørsmål om X handlet i strid med diskrimineringsloven § 4 da det underkjente innmeldingen av en gruppe personer i Parti Y den 21. januar 2010 og nektet deltakelse på Sted A Xs årsmøte den 22. januar 2010.

X er et lokallag for Parti Ys medlemmer i Sted Z. Som vedtekter for X gjelder de sentrale partivedtektene (jf. §§ 7-11). I Parti Ys vedtekter § 2 er det bestemt at:

”Medlemskap er åpent for alle, uavhengig av statsborgerskap og bosted, som:

- a) er enig i partiets grunnsyn
- b) er fylt 15 år
- c) ikke er medlem av andre partier eller deres ungdomsorganisasjoner.

Medlemskap tegnes bare individuelt. Fulle rettigheter som medlem har de som har betalt kontingent. Som dokumentasjon aksepteres lister fra medlemsregisteret sentralt, eller ved at man viser kvittering for innbetalt kontingent. Kontingenten for hvert år betales innen utgangen av året. Medlemmer beholder likevel sine medlemsrettigheter dersom de betaler årskontingenten innen 1. juli året etter. Medlemskap som blir tegnet i november og desember regnes som gyldig for påfølgende år.”

X vedtok 22. november 2009 ny vervepraksis, som det ble orientert om i Xs medlems-e-post fredag 25. november 2009. I henhold til ny praksis tar X ikke lenger imot kontanter. I stedet vil Parti Y sentralt sende ut giro til nye medlemmer. Vedtaket ble fattet for å sikre at innbetalingene er individuelle, og for å forebygge muligheten for at andre enn personen som melder seg inn betaler dennes kontingent.

I e-post av 22. januar 2010 fra A til B med kopi til C ble en innmelding av liste med 84 personer underkjent. I e-posten står det:

”Underkjenning av innmeldinger til X

Vi har i dag mottatt en liste med 84 navn på personer som er ifølge overskriften innmeldt i Parti Y. I tillegg er det rapportert om at det til X sin konto er på vei et beløp på 8400 kroner, som da tilsvarer medlemsavgift for de tidligere nevnte 84 nye medlemmene. Beløpet er ifølge X ikke kommet inn på konto.

Parti Y sitt sentrale partikontor har i dag gjennomført en stikkprøvekontroll blant navnene på listen. Flere av personene som ble kontaktet visste ikke om de var medlem, ville ikke svare på om de var medlem, hadde ikke betalt sin egen medlemskontingent eller oppgav at de ikke var medlem i Parti Y. Flere av telefonnumrene var heller ikke mulig å oppnå kontakt med.

Parti Y sine vedtekter § 2 om medlemskap sier følgende.

(...)

Dette vil da med andre ord si at Parti Y ikke godkjenner kollektiv innmelding, da det skal gå klart frem at hvert nye medlem selv ønsker å bli medlem.

På bakgrunn av stikkprøvekontroll og ordlyden i vedtektene finner partisekretæren det nødvendig å underkjenne listen med nye medlemmer.

Personer som kan fremvise dokumentasjon på at man selv har betalt medlemskontingenten, enten ved å fremvise kvittering fra bank eller gjenpart av verveblokk med signatur fra nytt medlem og verver, vil kunne delta på årsmøte med fulle rettigheter.

(...).”

Det har blitt holdt et møte mellom partene. D har sendt ombudet lydopptak fra møtet. I tillegg har D sendt ombudet fem lyd- og videofiler.

D har klaget til Datatilsynet på utlevering av personopplysninger og sletting av medlemmer fra partiets registre. Datatilsynet avsluttet saken i brev av 20. april 2010. Av Parti Ys redegjørelse utledet Datatilsynet at eventuell sletting ble gjort av Parti Y sentralt i tråd med interne retningslinjer for partiet. Datatilsynet legger videre til grunn at endring i medlemsstatus til ”ikke aktiv” er regulert i vedtektene til partiet, og vil ikke kunne likestilles med at medlemmer slettes fra partiets registre. I brevet gir Datatilsynet uttrykk for at det er beklagelig at informasjon om medlemmer i X har blitt utlevert til media uten at det forelå behandlingsgrunnlag etter personopplysningsloven §§ 8 og 9.

D opprettet klagesak 21. april 2010. Ombudet har mottatt e-poster fra 34 personer som bekrefter at de ønsker saken behandlet av ombudet.

Partenes syn på saken

D:

D mener X har handlet i strid med diskrimineringsloven § 4 da en gruppe personer ble nektet medlemskap i Parti Y og nektet adgang til Xs årsmøte den 22. januar 2010. D hevder videre at personer som ble nektet adgang til møtet ble behandlet dårlig og ble nektet adgang til toalettet i lokalene. I tillegg mener D medlemmer med minoritetsbakgrunn har blitt slettet fra medlemsregisteret.

Ifølge vedtektene kan enhver (medlem og ikke-medlem) møte opp og delta i debatten på årsmøte. Flere etnisk norske ikke-medlemmer var til stede. Blant dem var E, som er medlem i et annet lokallag og journalister/mediepersoner fra diverse mediebedrifter.

D hadde den 21. januar 2010 inngått en avtale med X v/B om hvordan innmeldingene skulle ordnes praktisk. Det ble avtalt med B at en liste med navn og personalia skulle sendes på e-post til B, og at pengene skulle betales samlet til Xs kontonummer. Bakgrunnen var at man skulle unngå at hver enkelt skulle måtte betale et bankgebyr på 75 kroner. Avtalen ble inngått i samråd med Parti Y sentralt. Dagen etter satte X denne avtalen til side. D har kopier av underskrevne kvitteringer på betalt medlemskontingent (kontant) fra de som meldte seg inn, noe som beviser at de ikke meldte seg inn kollektivt.

D ble ett år før dette vervet på akkurat samme måten. Det har altså funnet sted forskjellsbehandling.

Det er hevdet at C ringte rundt til ca. femten av personene på lista. Dette er en tvilsom praksis. Man kan vanskelig tenke seg at partiet ville ringte til etnisk norske personer. Det er ikke mulig å etterprøve resultatene av kontrollen. Kommunikasjonsproblemer som kan ha oppstått i samtaler skyldes utelukkende språk- og kulturbarrierer. C snakket kun norsk og engelsk med dem han ringte til. Parti Y gir ut en del av materialet sitt på flere språk, og har ingen hjemmel for å utestenge personer med manglende norskkunnskaper fra partiet.

D mener dessuten at C er inhabil. Han er nær venn med B og var i Sted Z da han foretok ringerunden, og var tilgjengelig for påvirkning.

Mange av de 82 personene kommer fra land der politisk forfølgelse er vanlig. Dersom fremmede mennesker ringer for å høre dine politiske sympatier er regelen: benekt alt. Flere av de som ble kontaktet på telefon har fortalt at samtalene bar preg av en utspørring, og at C ba dem holde seg hjemme, og ikke komme på årsmøtet. En stikkprøvekontroll kan uansett ikke brukes til kollektivt å utestenge en hel gruppe mennesker med flerkulturell bakgrunn.

Avisen F har utført en lignende stikkprøvekontroll. G har uttalt i e-post til D at han ikke fant noen holdepunkter for å betvile eller bekrefte personenes politiske engasjement.

Avvikene X har funnet på listen er ikke riktige og heller ikke dokumenterte. Det finnes imidlertid noen feil. To navn ble oppført dobbelt. Én stod oppført med feil telefonnummer og én uten telefonnummer. Minst femten personer er medlemmer fra før. Flere av disse hadde på mystisk vis falt ut av medlemslisten til X. Seks personer hadde glemt å melde flytting til Sted Z i folkeregisteret. Det er dessuten ikke et krav for å være medlem i Parti Y at man må være oppført på Gule sider. BA har feilaktig hevdet at 80 av 84 er asylsøkere. Antallet asylsøkere er rundt ti prosent.

Den egentlige grunnen til at man de to siste årene har prøvd å utestenge minoritetsmedlemmer, er at man vil hindre "innvandrerfløyen" i lokallaget å få innflytelse.

Forslaget til ny vervepraksis gjelder ikke i denne saken. For det første har Arbeidsutvalget ikke hjemmel i Parti Ys vedtekter til å innføre en slik ny ordning. For det andre hadde D en avtale med Xs sekretær, B og Parti Y sentralt om hvordan innmeldingen og betalingen skulle skje. For det tredje presiseres det i det nye forslaget at verveblokk kan brukes. De 82 personene hadde betalt kontingent og ble medlemmer automatisk. For det fjerde står det at X ikke lenger tar imot kontanter. Bankens sedler og mynter er tvungent betalingsmiddel i Norge. For det femte kjenner D til at de nye reglene bare gjelder for personer med en annen etnisk opprinnelse enn

norsk. Dette er dokumentert ved vedlagte verveslipper for I og J. Da I og J møtte opp på sekretærens kontor hadde de med seg verveslipp som D hadde gitt dem. Det er derfor feil å påstå at det ikke dreide seg om verving. For det sjette favoriserer forslaget noen grupper på bekostning av andre da det medfører økt byråkratisering.

I 2009 sendte H inn en tilsvarende liste med ca. 30 navn til innmelding i forbindelse med et møte, som ble godtatt uten bakgrunnsjekk. D viser også til e-postutveksling den 29. januar 2009 mellom H og E som dokumentasjon for at lister har blitt godtatt tidligere.

Dersom de 82 personene hadde sluppet inn på årsmøtet, hadde man trengt ekstralokalet. Beregningen ble foretatt etter at X hadde fått listen med navn. D spør om de allerede før ringerunden hadde bestemt seg for at de skulle utestenges.

Personer med innvandrerbakgrunn har også blitt fjernet fra medlemslista. Ds kilder i Parti Y-administrasjonen mener dette lar seg gjøre. Dersom man får statusen sin satt til "ikke aktiv" er man i realiteten fjernet fra lokallaget.

Sted Z - Y:

X avviser å ha handlet i strid med diskrimineringsloven § 4. Hovedårsaken for å avvise listen, var at det var å anse som en kollektiv innmelding, noe Parti Ys sentrale vedtekter ikke godtar.

Parti Y fører ikke kontroll av bevisstheten rundt å være medlem per se. Lokallaget var imidlertid usikre på om flere av personene på listen kunne være vervet under press, lurt eller ikke hadde personlig kjennskap til medlemskapet sitt. Hvis det ikke hadde vært for at situasjonen oppstod i forbindelse med et årsmøte, tror X at saken kunne vært løst i minnelighet ved at personene som ønsket medlemskap hadde meldt seg inn og betalt kontingent enkeltvis.

X mottok 21. januar 2010, dagen før årsmøtet, en liste med 82 navn på personer som ønsket medlemskap i lokallaget. På bakgrunn av negative erfaringer med uønskede vervemetoder i 2009, da lokallagets medlemsmasse økte betraktelig på selve dagen for årsmøtet, ble det foretatt en stikkprøvekontroll.

I 2009 opplevde lokallaget at mange nyinnmeldte medlemmer hadde navn, adresser, e-postadresser og telefonnumre som enten var feiloppførte eller ikke eksisterte. Da lokallaget begynte å få post i retur foretok det daværende styret en rekke telefonoppringninger og søk på internett for å påse at medlemslistene var oppdaterte.

Da lokallaget tok kontakt med de nye medlemmene for å innhente riktig adresse, framkom det i mange tilfeller at nye medlemmer ikke var klare over at de var innmeldt i et politisk parti eller ikke ønsket dette medlemskapet.

X har aldri tidligere mottatt tilsvarende lister med kollektiv innmelding og felles innbetaling, og har dermed aldri godkjent slike lister eller foretatt stikkprøvekontroll. X kontaktet derfor partikontoret i Oslo, som viste til bestemmelsen om kollektiv innmelding og som valgte å sette i gang stikkprøvekontroll. Stikkprøvekontrollen ble foretatt av Parti Y sentralt v/C. Flere av de som ble kontaktet forsto ikke at Parti Y var et politisk parti, eller ønsket ikke et slikt medlemskap. X mener det ville være dårlig organisasjonspraksis å godkjenne listen på 82 personer uten å foreta en stikkprøvekontroll med tanke på tidligere erfaringer. Dette førte til at X, i samråd med partisekretær A, valgte å underkjenne listen med 84 navn, jf. partiets vedtekter § 2.

Ettersom selve listen ble underkjent, ble alle som stod på listen nektet adgang til årsmøtet, foruten de som allerede stod på medlemslisten. Også personer som ikke stod på listen, og som ikke var oppført i medlemsregisteret, ble avvist i døren.

Da J og I likevel møtte opp på kontoret og insisterte på å melde seg inn etter først å ha blitt avvist på telefon, tok B imot verveslipper og kontanter. Årsaken til at de to innmeldingene ble godkjent var at det dreide seg om to enkeltpersoner som på egne vegne og eget initiativ stilte opp på sekretærens kontor og ba om å få bli medlemmer. Det dreide seg ikke om verving eller kollektiv innmelding i form av lister eller fellesinnbetaling.

Dersom lokallaget får post i retur eller ikke får svar på e-post eller telefon, kan et medlems status endres til "ikke aktiv", men ikke slettes av lokallaget. X har ikke

tilgang til folkeregisteret, og er derfor avhengige av internettsider som Gule sider for å finne adresser.

På bakgrunn av erfaring fra årsmøtet i 2009, valgte lokallaget å avvikle årsmøtet i 2010 som et lukket møte der medlemmer fra X, pressen, en tidligere sekretær i X og C hadde adgang. Firma L har etter brannforskriftene en øvre grense på omkring 117 personer, og lokallaget fikk på forhånd beskjed av rådhusforvalteren at møtet ville bli stanset hvis X overskred grensen. X vurderte muligheten for å holde årsmøtet i et annet lokale og reserverte gymsalen på Sted Z Skole. Møtet ble holdt i rådhuset fordi dette var oppgitt i innkallingen, sekretærens kontor ligger i samme bygning som rådhuset og at mobiliseringen hadde pågått i kortere tid enn året før. Det var dermed lettere å anslå hvor mange som kom til å møte opp.

Lokallaget mener ikke at det opptrådte uhøflig ved innsjekking til møtet. Mot slutten av innsjekkingen ble etter lokallagets skjønn to personer bedt om å finne et annet toalett fordi årsmøte skulle begynne og foajeen i rådhuset skulle stenges.

Rettslig grunnlag

Ombudet kan gi uttalelse om et forhold er i strid med diskrimineringsloven eller ikke, jf. diskrimineringsombudsloven § 3 tredje ledd, jf. § 1 andre ledd nr. 2.

Diskrimineringsloven forbyr diskriminering på grunn av etnisitet, nasjonal opprinnelse, avstamning, hudfarge, språk, religion eller livssyn, jf. loven § 4 første ledd.

Med direkte diskriminering menes at en handling eller unnlattelse har som formål eller virkning at personer eller foretak på grunnlag som nevnt over blir behandlet dårligere enn andre blir, er blitt eller ville blitt behandlet i en tilsvarende situasjon.

Dersom det foreligger omstendigheter som gir grunn til å tro at det har skjedd diskriminering, skal det legges til grunn at diskriminering har funnet sted, hvis ikke

den som er ansvarlig for handlingen, unnlattelsen eller ytringen sannsynliggjør at det likevel ikke har skjedd diskriminering, jf. diskrimineringsloven § 10.

Ombudets vurdering

Ombudet skal ta stilling til om X handlet i strid med diskrimineringsloven § 4 da det underkjente innmeldingen av en liste på 82 personer i Parti Y og nektet personene adgang til årsmøtet. Ombudet har ikke kompetanse til å vurdere om det var i strid med partiets vedtekter å nekte dem medlemskap eller adgang til årsmøtet.

Spørsmålet ombudet skal ta stilling til er om gruppen har blitt behandlet dårligere enn andre ble eller ville ha blitt behandlet i en tilsvarende situasjon, og om forskjellsbehandlingen i så fall hadde sammenheng med etnisitet.

D har ikke framlagt dokumentasjon eller andre opplysninger som sannsynliggjør at X la vekt på etnisitet i beslutningen sin om å underkjenne listen. Ombudet må dermed vurdere om det er grunn til å tro at etnisitet har hatt betydning for at listen ble underkjent. I så fall går bevisbyrden over på X. X må da sannsynliggjøre at diskriminering ikke har skjedd.

Ombudet legger til grunn at 82 personer ikke fikk melde seg inn i Parti Y den 21. januar 2010, dagen før årsmøtet, og at personene har annen etnisk bakgrunn enn norsk. Det er ikke lagt fram eksempler på at en tilsvarende gruppe med etnisk norsk bakgrunn fikk melde seg inn i samme tidsrom. Spørsmålet er derfor om gruppen hypotetisk sett ville ha fått melde seg inn på tilsvarende måte dersom den hadde bestått av etnisk norske personer.

D har som grunnlag for klagen vist til at tilsvarende innmeldinger har blitt godtatt tidligere. Videre har han vist til at verveslippene dokumenterer at det ikke var en kollektiv innmelding i strid med vedtektene. To etnisk norske personer har dessuten fått melde seg inn etter de tidligere ververutinene. D mener en tilsvarende stikkprøvekontroll ikke ville skjedd dersom personene på listen hadde etnisk norsk bakgrunn.

X har i sin redegjørelse til ombudet opplyst at bakgrunnen for at listen med personene ble underkjent var at den var å anse som en kollektiv innmelding, noe Parti Ys sentrale vedtekter ikke tillater. I tillegg bygger avgjørelsen på lokallagets negative erfaringer med vervemetoder i 2009 hvor mange nyinnmeldte hadde kontaktinformasjon som var feil oppført eller ikke eksisterte.

Ombudet tar ikke stilling til om innmeldingen som ble forsøkt gjort er kollektiv i Parti Ys vedtekters forstand. At Parti Y oppfattet listen med navn som ønsket å melde seg inn, samt ønske om felles innbetaling av medlemskontingent, som en kollektiv innmelding i henhold til vedtektene sine, er imidlertid ikke unaturlig. Det støttes også av e-posten av 22. januar 2010 og endringene i ververutinene.

Det er ikke utover den nevnte e-posten dokumentert akkurat hva som kom fram av opplysninger etter ringerunden som ble foretatt. At Parti Y fant grunn til å gjennomføre en eller annen prøving av innmeldingen på bakgrunn av erfaringene sine med verving i 2009, er uansett ikke ensbetydende med at etnisitet har spilt en rolle i beslutningen. Ombudet legger i den forbindelse vekt på at ønsket om innmelding ble framsatt kort tid før årsmøtet skulle holdes, og at det er viktig for Parti Y å forsøke å hindre fiktive medlemmer. X har vist til at dersom forespørselen ikke hadde kommet så nært opptil årsmøtet, hadde partene kunne kommet fram til en minnelig løsning på saken.

Situasjonen da J og I meldte seg inn etter tidligere ververegler er etter ombudets vurdering ikke sammenlignbar med situasjonen for personene som D representerer. Personene møtte opp personlig, og det var derfor verken grunn til å tvile på deres ønske om å melde seg inn i partiet eller at de selv betalte medlemskontingent. Ombudet finner ikke at disse innmeldingene gir grunn til å tro at etnisitet vektlegges i Parti Ys verve- og innmeldingspraksis.

Ombudet finner heller ikke holdepunkter i de mottatte lyd- og videofilene som gir grunn til å tro at Xs avgjørelse om å underkjenne innmeldingen av personene skyldes etnisitet mv.

Når det gjelder anførselen om at personer ble avvist i døren til årsmøtet og at personer har blitt slettet fra medlemsregisteret *på grunn av* sin etnisitet, er det påstand mot påstand om disse forholdene. D hevder at medlemmene ble avvist og slettet på grunn av etnisitet. X avviser å ha slettet medlemmer og hevder årsmøtet var lukket for alle som ikke var oppført i medlemsregisteret uavhengig av etnisitet. Når ombudet ikke har andre holdepunkter å bygge på enn partenes påstander, kan ombudet ikke legge den enes påstander til grunn framfor den andres, men må nøye seg med å konstatere uenigheten.

Ombudet finner på denne bakgrunn at det ikke er grunn til å tro at etnisitet har blitt tillagt vekt. X har dermed ikke handlet i strid med diskrimineringsloven.

Konklusjon

X handlet ikke i strid med diskrimineringsloven § 4 da det underkjente innmeldingen av 82 personer og nektet personer som ikke var medlemmer adgang til årsmøtet.

X har ikke slettet personer fra medlemsregisteret på grunn av etnisitet i strid med diskrimineringsloven § 4.